

UŽDARO TIPO ANALIZATORIAUS IR JAM REIKALINGŲ REAGENTŲ BEI EKSPLOATACINIŲ MEDŽIAGŲ ĮSIGIJIMAS

2016 m. atlikti tyrimai parodė, kad perkančiosios organizacijos, neatlygintinos sutarties (panaudos, paramos ar panašiai (t.y. nevykdydamos viešojo pirkimo procedūrų)) ar nuomos pagrindais naudodamos uždaro tipo analizatorius (toliau – įranga), reikalingus reagentus ir eksploatacines medžiagas įsigyja atskiru pirkimu. Tačiau uždaro tipo įrangai reagentus ir eksploatacines medžiagas gali pasiūlyti tik įrangos gamintojas ar jam atstovaujantis įgaliotas ūkio subjektas. Todėl techninė specifikacija dažnai yra parengiama vienam tiekėjui, o tai pažeidžia [Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo](#) (toliau – Įstatymas) 25 straipsnio 2 dalies ir 8 dalies nuostatas, draudžiančias diskriminuoti tiekėjus ir kelti reikalavimus, siejamus su konkrečiu prekės ženklu ar gamintoju. Tokia situacija ydinga ir tuomet, kai įrangą perkančioji organizacija įsigyja atskirai nuo jai reikalingų reagentų bei eksploatacinių medžiagų, kurias gali tiekti tik tas pats tiekėjas iš kurio įranga įsigyta, ir šių reagentų bei eksploatacinių medžiagų viešajame pirkime neleidžiama siūlyti lygiavertės įrangos. Nuolat perkant tik iš tam tikro gamintojo ir (ar) iš jo įgalioto atstovo, lėšos naudojamos neracionaliai, kadangi konkurencijos nebuvimas, remiantis Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – Tarnyba) atlikto tyrimo duomenimis, iki 48 proc. padidina tyrimams atlikti reikalingų reagentų ir eksploatacinių medžiagų kainą.

Pasirinkdamos tiekėją perkančiosios organizacijos naudoja vienintelį kriterijų – reagentų ir eksploatacinių medžiagų kainas, nebandydamos įsivertinti ir palyginti atliekamų tyrimų kaštų. Taip pat skirtingų gamintojų įrangai yra naudojamas ir skirtingas reagentų bei eksploatacinių medžiagų kiekis, tiems patiems tyrimams atlikti. Todėl lyginant tyrimams tenkančias išlaidas ir sutartyje numatant atsiskaitymą pagal atliktų tyrimų skaičių, būtų objektyviau išrenkamas racionaliausias pasiūlymas.

TARNYBA REKOMENDUOJA

Siekiant laikytis Įstatymo nuostatų ir racionaliai naudoti lėšas, Tarnybos nuomone, perkančioji organizacija *viešuoju pirkimu turėtų įsigyti **įrangą ir reagentus bei eksploatacines medžiagas tyrimų atlikimui** (neskaidant pirkimo objekto į atskiras dalis)*. Šiuo atveju tiekėjas siūlydamas savo įrangą turės nurodyti kiek ir kokių reagentų bei eksploatacinių medžiagų reikia, tinkamam perkančiosios organizacijos nurodytų tyrimų kiekio atlikimui. Perkančioji organizacija tyrimus atliks pati, o tiekėjas, laimėjimo atveju, pristatys savo siūlomą įrangą ir reagentus bei eksploatacines medžiagas tyrimams atlikti.

Perkančioji organizacija techninėje specifikacijoje turi:

- nustatyti pagrįstus reikalavimus įrangai (*tik minimalius, nediskriminacinius, kuriuos atitiktų ne mažiau kaip 5 gamintojų gaminama įranga*),
- nurodyti tyrimų skaičių (*jų kiekis*) ir
- apibūdinti kokie tyrimai bus atliekami, nustatytu atsiskaitymo laikotarpiu bei sutarties galiojimo laikotarpiu.

PIRKIMŲ VYKDYMAS

Kai perkančioji organizacija įrangos nevaldo nuosavybės teise

Tarnybos nuomone, siekiant įsigyti įrangą ir reagentus bei eksploatacines medžiagas tyrimų atlikimui, perkančioji organizacija įrangą galėtų įsigyti **nuomos, panaudos ar įsigyjant nuosavybės teise**, parengdama aiškias pirkimo sąlygas, o sutarties vykdymo laikotarpį nustatydama pagal Įstatymo nuostatas. Nuomos ar panaudos pagrindu perkančiosios organizacijos poreikius atitinkanti įranga, būtų suteikiama tyrimų pirkimo laikotarpiui.

Atsižvelgiant į tai, kokių: a) nuomos; b) panaudos; c) nuomos arba panaudos būdu; d) nuosavybės teise, įsigis įrangą ir reagentus bei eksploatacines medžiagas tyrimų atlikimui, perkančioji organizacija:

<p>Nuoma</p>	<p>Atlygintinai naudotusi įranga, tačiau neįgytų nuosavybės teisės į ją. Tokiu atveju, perkančioji organizacija atrinkdama geriausią pasiūlymą, vertina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • įrangos nuomos ir tyrimams atlikti reikalingų reagentų bei eksploatacinių medžiagų kainų sumą (kai pasirenkamas mažiausios kainos vertinimo kriterijus) (pavyzdžiui, su „A“ įranga atlikti X tyrimų, kainuoja Z Eur. Tuo tarpu su „B“ įranga atlikti X tyrimų, kainuoja Q Eur). Ekonominio naudingumo vertinimo atveju – tiekėjų pasiūlymai vertinami pagal perkančiosios organizacijos pirkimo dokumentuose nustatytus ekonominio naudingumo kriterijus. <p>Įrangos nuoma perkama tokiam pačiam laikotarpiui kaip ir reagentai bei eksploatacinės medžiagos reikalingos tyrimų atlikimui.</p>
<p>Panauda</p>	<p>Neatlygintinai naudotusi įranga ir neįgytų nuosavybės teisės į ją. Tuomet perkančioji organizacija vertina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tyrimams atlikti reikalingų reagentų bei eksploatacinių medžiagų kainas (kai pasirenkamas mažiausios kainos vertinimo kriterijus). Ekonominio naudingumo vertinimo atveju – tiekėjų pasiūlymai vertinami pagal perkančiosios organizacijos pirkimo dokumentuose nustatytus ekonominio naudingumo kriterijus. <p>Panaudos būdu suteikta įranga perkančioji organizacija naudosis atsižvelgdama į įsigytų reagentų bei eksploatacinių medžiagų reikalingų tyrimams atlikti, sutarties trukmę.</p>
<p>Nuoma arba panauda</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kai pirkimo dokumentuose nurodyta, kad įrangą tiekėjas gali siūlyti tiek nuomos, tiek panaudos būdu, perkančioji organizacija, naudodamasi vienu iš aukščiau nurodytų vertinimo alternatyvų, įvertina visas tiekėjui mokėtinas sumas, t.y. tiekėjui, kuris įrangą siūlo panaudos būdu – tyrimams atlikti reikalingų reagentų bei eksploatacinių medžiagų kainas, o tiekėjui, kuris nurodo įrangos nuomos kainą – įrangos nuomos ir tyrimams atlikti reikalingų reagentų bei eksploatacinių medžiagų kainų sumą (kai pasiūlymai vertinami mažiausios kainos kriterijumi). Ekonominio naudingumo vertinimo atveju – tiekėjų pasiūlymai vertinami pagal perkančiosios organizacijos pirkimo dokumentuose nustatytus ekonominio naudingumo kriterijus.
<p>Įsigyjant nuosavybės teise</p>	<p>Perkančioji organizacija įsigydama įrangą nuosavybės teise, vertina:</p> <ul style="list-style-type: none"> • įrangos ir tyrimams atlikti reikalingų reagentų bei eksploatacinių medžiagų kainų sumą (kai pasirenkamas mažiausios kainos vertinimo kriterijus). Ekonominio naudingumo vertinimo atveju – tiekėjų pasiūlymai vertinami pagal perkančiosios organizacijos pirkimo dokumentuose nustatytus ekonominio naudingumo kriterijus.

Atsižvelgiant į tai, kad, tyrimus perkančioji organizacija atliks pati, o tiekėjas tik pristatys tyrimams atlikti reikalingus reagentus ir eksploatacines medžiagas, toks pirkimas būtų laikomas prekių (o ne paslaugų) pirkimu.

Įsigyjant ne nuosavybės teise įrangą ir tyrimams atlikti reikalingus reagentus bei eksploatacines medžiagas, pirkimo objektą perkančioji organizacija galėtų įvardinti taip: „*Perkami reagentai ir eksploatacinės medžiagos (nurodomos tyrimų rūšys, pvz.: hematologijos kraujo parametru nustatymo) tyrimų atlikimui kartu su įrangos (nurodomas įrangos gavimo teisinis pagrindas, pavyzdžiui: 1) panauda; 2) nuoma, 3) panauda ar nuoma)*“.

Įsigyjant nuosavybės teise įrangą ir tyrimams atlikti reikalingus reagentus bei eksploatacines medžiagas, pirkimo objektą perkančioji organizacija galėtų įvardinti taip: „Perkamas (nurodoma įrangos rūšis ar bendrinis pavadinimas, pvz.: analizatorius hematologijos kraujo parametru nustatymui) ir reagentai bei eksploatacinės medžiagos (nurodomas tyrimų kiekis, pvz.: 12000 vnt.) tyrimams atliktimetams (nurodomas laikotarpis, pvz.: 3 metai)“.

Kai perkančioji organizacija įrangą valdo nuosavybės teise

Perkančiajai organizacijai turint įrangą nuosavybės teise, pirkimo procedūros reagentams ir eksploatacinėms medžiagoms įsigyti būtų atliekamos tik formaliai ir viešąjį pirkimą laimėtų įrangos gamintojas arba jo įgaliotas ūkio subjektas. Todėl perkančioji organizacija siekdama įsigyti tam tikram tyrimų skaičiui su turima įranga reikalingus reagentus ir eksploatacines medžiagas, pirkimo sąlygose **turi** nurodyti, kad tiekėjai, neatstovaujantys perkančiosios organizacijos turimos įrangos gamintojo, gali siūlyti kitą, perkančiosios organizacijos poreikius atitinkančią įrangą kartu su reagentais ir eksploatacinėmis medžiagomis tam pačiam tyrimų skaičiui atlikti. Taigi, perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose turi papildomai nurodyti minimalius ir nediskriminacinius reikalavimus įrangai, kad tiekėjai galėtų siūlyti kitą įrangą, kartu su reagentais ir eksploatacinėmis medžiagomis. Kai pasiūlymai vertinami pagal mažiausią kainą, vertinamos tyrimams atlikti tenkančios išlaidos, t.y. tiekėjo, kuris įrangą siūlo neatlygintinai – vertinamos tyrimams atlikti reikalingų reagentų bei eksploatacinių medžiagų kainos, o tiekėjų, kurie įrangą siūlo atlygintinai – įrangos ir tyrimams atlikti reikalingų reagentų bei eksploatacinių medžiagų kainų suma. Ekonominio naudingumo vertinimo atveju – tiekėjų pasiūlymai vertinami pagal perkančiosios organizacijos pirkimo dokumentuose nustatytus ekonominio naudingumo kriterijus.

Tarnybos nuomone, sparčiai tobulėjant medicinos technologijoms, ekonominiu požiūriu įrangos įsigijimas (nuosavybės teise) ne visais atvejais yra pats racionaliausias ir efektyviausias sprendimas. Visais atvejais, kai perkančioji organizacija įrangą valdo nuosavybės teise ar ketina ateityje viešojo pirkimo būdu įrangą įsigyti nuosavybės teise, siekdama vėliau turimai įrangai įsigyti tyrimų atlikimui reikalingus reagentus bei eksploatacines medžiagas, turės pirkimo sąlygose leisti tiekėjams siūlyti kitą įrangą. Todėl perkančioji organizacija turėtų įsivertinti poreikį dėl būtinumo įrangą įsigyti nuosavybės teise.

PRAKTINIS PAVYZDYS ĮSIGYJANT REAGENTUS BEI EKSPLOATACINES MEDŽIAGAS TYRIMŲ ATLIKIMUI SU ĮRANGOS NUOMA

Perkančiajai organizacijai reikia įrangos ir reagentų bei eksploatacinių medžiagų *imunologinių tyrimų atlikimui*. Įrangą perkančioji organizacija įsigis nuomos būdu. Bus sudaroma fiksuoto įkainio sutartis, 36 mėnesių laikotarpiu* be galimybės ją pratęsti.

Perkančioji organizacija techninėje specifikacijoje nustato nediskriminuojančius ir konkurenciją užtikrinančius reikalavimus įrangai. Reikalavimai įrangai gali būti pateikiami lentelėje (žr. *Techniniai reikalavimai įrangai*), nurodant reikalaujamą techninį parametą ir prašant tiekėjo, kad šis nurodytų atitikimą techniniam reikalavimui.

* Perkančioji organizacija gali nustatyti trumpesnę nei 36 mėnesių sutarties galiojimo laikotarpį.

Techniniai reikalavimai įrangai:

Pavadinimas / techniniai parametrai	Reikalaujami techniniai parametrai	Reikalavimų atitikimas (tiksliai pažymimas techninis parametras)
Analizatorius – 1 vnt. (pavadinimas, tipas/modelis, gamintojas)	—	įrašo tiekėjas
Pavyzdžiui, reikalavimai programinei įrangai	įrašo perkančioji organizacija	įrašo tiekėjas
Pavyzdžiui, reikalavimas dėl mėginių brūkšninių kodų skaitymo	įrašo perkančioji organizacija	įrašo tiekėjas
...

Toliau techninėje specifikacijoje nurodomi konkretūs *imunologiniai tyrimai*, kuriuos perkančioji organizacija atliks sutarties vykdymo laikotarpiu, ir nurodomas tų tyrimų maksimalus skaičius (žr. *Pasiūlymo formos pavyzdys, 1 lentelė*). Tiekėjas privalo įvertinti ir nurodyti (įrašyti) visas reikiamas reagentų, kitų eksploatacinių medžiagų sudedamąsias dalis ir jų kiekį nurodytam tyrimų skaičiui atlikti per 36 mėnesius. **Tyrimo reagentus ir eksploatacines medžiagas, reikalingas tiksliniam tyrimui atlikti, tiekėjai privalo nurodyti patys, užpildydami lentelę ir būtinai nurodydami visą spektrą reagentų ir eksploatacinių medžiagų, užtikrinančių kokybišką tyrimo atlikimą. Tyrimams, kur nenaudojami reagentai ar eksploatacinės medžiagos, nurodoma 0 (nulis).**

Pasiūlymo formos pavyzdys, 1 lentelė:

Eil. Nr.	Tyrimų ir reagentų, eksploatacinių medžiagų pavadinimai	Maksimalus tyrimų skaičius per 36 mėnesius	Reagentų ir eksploatacinių medžiagų kiekis (ml./vnt.) maksimaliam tyrimų skaičiui per 36 mėnesius	Reagentų ir eksploatacinių medžiagų reikalingų vienam (1) tyrimui atlikti, kaina, EUR su PVM	Suma, EUR su PVM 36 mėn.	Gamintojas, komercinis prekės pavadinimas
		1	2	3	4 (3*1)	7
1.	Tirotropinas TSH (žemiau tiekėjas atskirai eilutėse išrašo visus tyrimui atlikti reikalingus reagentus ir eksploatacines medžiagas)	3000	—	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas
1.1	Reagentas ar eksploatacinė medžiaga, (tiekėjas įrašo tikslų pavadinimą)	—	įrašo tiekėjas	—	—	įrašo tiekėjas
1.2	...					
2.	Laisvas tiroksinas FT4 (žemiau tiekėjas atskirai eilutėse išrašo visus tyrimui atlikti reikalingus reagentus ir eksploatacines medžiagas)	7500	—	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas
2.1	Reagentas ar eksploatacinė medžiaga, (tiekėjas įrašo tikslų pavadinimą)	—	įrašo tiekėjas	—	—	įrašo tiekėjas
2.2	...					
3.	Bendras (laisvas + sujungtas) PSA prostatos specifinis antigenas (žemiau tiekėjas atskirai eilutėse išrašo visus tyrimui atlikti reikalingus reagentus ir eksploatacines medžiagas)	9000	—	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas
3.1	Reagentas ar eksploatacinė medžiaga, (tiekėjas įrašo tikslų pavadinimą)	—	įrašo tiekėjas	—	—	įrašo tiekėjas
3.2	...					

4.	ŽIV-1/2 antikūnai (žemiau tiekėjas atskirai eilutėse išrašo visus tyrimui atlikti reikalingus reagentus ir eksploatacines medžiagas)	8000	—	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas
4.1	Reagentas ar eksploatacinė medžiaga, (tiekėjas įrašo tikslų pavadinimą)	—	įrašo tiekėjas	—	—	įrašo tiekėjas
4.2	...					
5.	Feritinas (žemiau tiekėjas atskirai eilutėse išrašo visus tyrimui atlikti reikalingus reagentus ir eksploatacines medžiagas)	4500	—	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas
5.1	Reagentas ar eksploatacinė medžiaga, (tiekėjas įrašo tikslų pavadinimą)	—	įrašo tiekėjas	—	—	įrašo tiekėjas
5.2	...					

Perkančioji organizacija techninėje specifikacijoje galėtų nurodyti, kad:

- reagentai ir eksploatacinės medžiagos turi būti paženklintos CE arba lygiaverčiu ženklų;
- visi siūlomai reagentai ir eksploatacinės medžiagos turi būti originalios, tinkamos darbui siūlomai įrangai (kaip įrodymas pateikiamas gamintojo patvirtinimas);
- pateikiamos naujausios reagentų naudojimo instrukcijos lietuvių ir anglų kalbomis;
- reagentų galiojimo terminas ne trumpesnis kaip X mėnesių nuo pristatymo dienos ir panašiai.

Atsižvelgiant į tai, kad tiekėjas kartu su pasiūlymu turės pridėti užpildytas įrangos techninių reikalavimų ir tyrimų apibūdinimo lenteles, pasiūlymo formoje perkančioji organizacija tiekėjo galėtų prašyti pateikti įrangos nuomos kainą ir bendrą reagentų bei eksploatacinių medžiagų, reikalingų imunologinių tyrimų atlikimui, kainą (žr. *Pasiūlymo formos pavyzdys, 2 lentelė*).

Pasiūlymo formos pavyzdys, 2 lentelė:

Eil. Nr.	Diagnostinių reagentų, medžiagų pavadinimai imunologiniams tyrimams	1 mėnesio kaina EUR (be PVM)	36 mėnesių kaina EUR. (be PVM)	PVM (EUR)	36 mėnesių kaina EUR su PVM
1.1.	Automatinio imunologinio analizatoriaus (1 vnt.) nuoma	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas
1.2.	Kaina 32 000 tyrimų skaičiui (reagentų bei kitų medžiagų pavadinimai, kiekiai nurodyti lentelėje „Tyrimų apibūdinimas“).	—	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas	įrašo tiekėjas
Bendra pasiūlymo kaina (1.1. + 1.2.)					įrašo tiekėjas

Perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose, o sudarant sutartį – ir joje, aiškiai nurodo, kad tyrimų kiekis, nurodytas techninėje specifikacijoje, yra maksimalus, kurio perkančioji organizacija neįsipareigoja išpirkti. Taip pat **aiškiai nustato atsiskaitymo su tiekėju tvarką**. Pavyzdžiui, mokėjimai atliekami tokia tvarka:

- tiekėjas už įrangos nuomą ir reagentų bei eksploatacinių medžiagų, reikalingų tyrimams atlikti kiekį, kas mėnesį (ar kitą perkančiosios organizacijos nurodytą laikotarpį) pateikia sąskaitą-faktūrą arba kitą lygiavertį dokumentą.
- su tiekėju atsiskaitoma per 30 (trisdešimt) kalendorinių dienų, kai perkančioji organizacija gauna sąskaitą faktūrą arba kitą lygiavertį dokumentą.
- perkančioji organizacija sudarytos sutarties pagrindu sumoka tik už faktiškai atliktų tyrimų skaičių.